

Mary Kingsley

Teater Albatross

RECENSIONER

Individuell berättelse med räckvidd

Mary Kingsley i Teater Albatross händer är en komprimerad berättelse om ett liv och litet till. En berättelse med många bottnar – könsroller, imperialism, vetenskap. En berättelse av inte bara ord utan också av musik och rörelse.

Det blir, som jag förväntar mig av Albatross, expressivt, inte minst tack vare rörelserna. Charlotta Grimfjord Cederblad uttrycker inte bara längtan och vända i Marys instängda Londonhem utan också den harmoniska enheten av rörelse och natur i en osynlig kanot på Sierra Leones floder. Till hjälp har hon också en fiffig krinolin, som står för sig själv på golvet och därför aldrig blir till ett med hennes kropp – men tjänar syftet att dölja överlevnadshjälparen i form av faderns bokhylla. Musikern Anna Ottertun väver samman Marys världar i växling mellan klassisk västerländsk musik och afrikansk – och får när så behövs ta rollen som motspelare.

Men väsentligen är detta en monolog, Marys berättelse. Den går inte av för hackor.

Som individ är Mary Kingsley svårslagen: den instängda flickan som vårdat sjuk mor reser ensam till Västafrika, samlar fiskar och reptiler och studerar kannibalstammar

med en egen metod som för henne närmare afrikanerna än andra forskningsresande lyckats komma. Därtill är hon självständigt tänkande och vågar stå för vad hon upptäcker: att afrikanerna är västerlänningarna jämbördiga.

Inte populärt i det sena 1800-talets kolonialmakt. Som spegel av historiska skeenden, inte minst idéhistoriska, är hon lika intressant. Flickan får inte utbildning, det får hennes bror. Kvinnan får inte resa ensam, det krävs en man. Mary tar sig modernare rättigheter: hon läser i hemlighet och hon struntar i kravet på manligt sällskap. Hon skaffar sig egen information direkt på plats om hur afrikanskt

samhälls- och familjeliv fungerar och drar egna slutsatser, samtidigt som hon observerar och kritiserar hur missionärer och tjänstemän försöker göra om sina afrikanska medmänniskor. Det förmödlar insikter om en tankevärld som präglat historien och än i dag har betydelse. En lunchteaterform som kräver mer uppmärksamhet än de vanligt förekommande visprogrammen. Den ansträngningen är den väl värd.

Marita Adamsson
Bohuslänningen

Fysisk frigörelse

Betyg 4 av 5

RECENSION/TEATER Med brittisk understatementhumor och flickaktig impulsivitet gör Charlotta Grimfjord Cederblad den viljestarka Mary Kingsley när Teater Albatross firar tjugoförårsjubileum. Björn Gunnarsson har sett en mer fysisk än textkoncentrerad föreställning.

Tjugoförårsjubilerade Teater Albatross firar med en biografisk enkvinnasmonolog om den brittiska upptäcktsresanden Mary Kingsley (1862-1900). Pjäsen är andra delen i en planerad trilogi om Afrika.

Första delen heter Bortom havet och handlar om EU: s rovfiske utanför Västafrika och om afrikanernas diaspora i Amerika. Den tredje delen kommer att rikta fokus på kung Leopolds skräckvalde i Belgiska Kongo.

I Albatross karaktäristiska berättarteatertradition betyder kroppsspelet väl så mycket som talet. Mjuka och viga dans- och mimrörelser uttrycker de dramatiska elementen långt mer än texten. Inledningsvis kommer jag att tänka på Samuel Becketts Lyckliga dagar. Men här är inte kvinnogestalten begravd i en sandhög, utan i en gigantisk krinolin. Den håller henne fången i den viktorska moralen, så att hon bara kan uttrycka sig med armar och händer. Mary förväntas vara "hushållerska, sjukvårdare, tjänare". Men med viljestyrka bryter hon sig ur krinolin, reser 1893 till Sierra Leone och utforskar oförskräckt vildmarken.

Charlotta Grimfjord Cederblad gör Mary Kingsley med en blandning av flickaktig impulsivitet och typisk brittisk understatementhumor. I pjäsens tolkning står Kingsley för medkänsla med afrikanernas kultur, och för kritik av kolonialistideologin. Hennes projekt framställs som personlig frigörelse, inte som imperialistisk erövring. Men som alla antropologer bortförde hon förstås heliga föremål till British Museum. Grimfjord Cederblads livfulla gestaltning är utmärkt scenkonst, fint beledsagad av Anna Ottertuns mix av engelsk renässansmusik och afrikanska toner.

Björn Gunnarsson
Teatertidningen Nummer